

◆ Потпуковник мр Драгољуб Јевђовић

Обука војне полиције

Војна полиција Војске Југославије представља једну од најбоље оспособљених и борбено најспремнијих организацијских целина Војске Југославије и, уз падобранске и остале специјалне јединице, најобученији део рода пешадије. Основу успешности ових јединица чини квалитетан официрски и подофицирски кадар и добро осмишљена и организована обука, заснована на сталном праћењу и креативном примењивању сопствених и иностраних искустава. Стечена искуства у организацији и реализацији борбене обуке војне полиције могу корисно послужити у подизању квалитета обуке осталих јединица пешадије.

◆ Снимио Неђо Мирковић

Борбена обука у условима приближним ратној ситуацији

Војнополицијске противмере у супротстављању специјалним снагама непријатеља криминалцима и терористима, заснивају се на искуствима из праксе, али и на достигнућима природних, техничких и друштвених наука и њихових научних дисциплина. Стално унапређивање обуке на стеченим искуствима и научним достигнућима основа је успеха у извршавању задатака.

Управа безбедности Генералштаба Војске Југославије, као стручни орган, стално прати и истражује искуства сопствене борбене и мирнодопске групне праксе јединица војне полиције,

као и праксе борбене обуке иностраних армија, а посебно специјалних и војнополицијских јединица и примењује их у конкретним програмима и плановима обуке, инструкцијама и наређењима.

Обука војника, старешина и јединица војне полиције до 1991. године била је у целини добра, са наглашеном практичношћу и већим бројем теренских увежбавања и вежби. Међутим, уочено је да су се у организацији тактичких вежби вода, чете и батаљона старешине шаблонски придржавале предвиђених садржаја, не прилагођавајући их стварности и очекиваним ситуацијама. Било је и случајева да се

оправдана иницијатива и креативност ограничавала, а одступање од садржаја у плану и програму обуке третирано је као недисциплина.

Тактичке вежбе јединица, мада у целини добре, често су се годинама изводиле на истом терену и према истом моделу, тако да нису у довољној мери служиле увежбавању јединица за будућа дејства. Јединице војне полиције су и раније изводиле, у односу на друге саставе пешадије, релативно велики број гађања. Још тада се уочавало да програм гађања не одговара стварним потребама и ситуацијама у којима се војни полицајци могу наћи у реша-

Снимио Неђо Мирковић

вању ватрених задатака. Основни недостатак програма гађања био је што није у довољној мери уводио војника у ситуацију у којој се може наћи. Једино су јединице војне полиције за ПТД имале добар програм гађања који је, углавном, задовољавао критеријум реалности.

У ратним условима се потврдила потреба да се пре упућивања на задатак јединица увежбава према моделу стварне употребе, односно конкретног (оčekиваног) задатка. Показало се корисним да се са старешинама, почевши од командира одељења, до детаља

изучи (извиди) простор и објекти предвиђених дејстава, а затим приступи конкретним припремама.

Пракса иностраних армија

О обуци припадника војне полиције иностраних армија релативно се мало зна. Има мало објављених података, осим уопштених и начелних констатација о њој као врхунској и сложеној. Међутим, познато је да се обука у свим модерним армијама састоји од две целине: (1) *опитевојне обуке*, као код свих припадника пешадије и (2) *специјалистичке војнополицијске обуке*. За

све армије, а посебно за оне са професионалним саставом, карактеристично је да се обука појединца, и општевојна и специјалистичка, изводи у наставним центрима, док се обука јединица (одељење, вод, чета, батаљон) изводи искључиво у матичним јединицама. Тако, на пример, почетна обука војника војне полиције (регрута) оружаних снага Хрватске траје три месеца и одвија се у „Наставном средишту војне полиције“, а слично се обучавају и карабињери (регрути) оружаних снага Италије. У оружаним снагама САД основна обука будућих војних полицајаца одвија се у наставним центрима за сваки вид ОС посебно. По завршетку обуке војници се распоређују у матичне јединице војне полиције где настављају са стручно-специјалистичким оспособљавањем.

Обука војника у јединицама је, осим основних полицијских тактичких радњи (блокада терена, претрес земљишта, потрага за лицима и предметима и сл.), повезана са наменом тих јединица. Даља обука припадника војне полиције у саставу РВ и ПВО, РМ и КоВ се разликује у зависности од намене војне полиције у тим видовима, као и намене јединица у оквиру видова.

Ангажовање јединице војне полиције на задацима који нису у оквиру њене основне намене подразумева додатну обуку. Карактеристично је усмеравање обуке на очекивани или познати, предстојећи задатак. Тако су припадници војне полиције земаља ангажованих у саставу снага СФОР-а на простору бивше Босне и Херцеговине, а посебно они из САД (два батаљона војне полиције) око месец дана увежбавали разне тактичке и полицијске радње које их очекују на терену: рад на контролном пункту, контрола војних и цивилних објеката у којима се складишти наоружање и опрема, блокада и контрола комуникација, блокирање и обезбеђење значајних објеката, претрес објеката и земљишта, патролирање опасним подручјем, раздвајање лица у оружаној и неоружаној сукобу са и без употребе оружја, сузбијање грађанских нередa, хапшење лица и др. Посебно су се упознавали са обичајима и менталитетом људи, а учили су и како да се понашају и односе према локалном становништву у разним ситуацијама. Увежбавање је обављено на земљишту или објектима који су по својим карактеристикама били слични онима на којима ће се дејствовати. Треба запазити да су за потребе рада у саставу СФОР-а и остале јединице армија које су дале своје контингенте

■ *Како обуку није увек могуће изводити на стварним објектима, посебно стамбеним зградама, у насељеним местима и на земљишту покривеном пољопривредним културама (због економских, етичких, моралних, безбедносних и еколошких разлога), у неким армијама су изграђени специјални и вишенаменски полигони. На њима су израђени стални или импровизовани садржаји како би што верније дочарали: насељена места, појединачне зграде (војне и цивилне, посебно комуналне објекте различите намене), објекте на путевима и др.*

Нарочита пажња посвећује се гађањима. Такозвана ситуациона или борбена гађања извршавају се

како у зградама, градском и сеоском амбијенту тако и на земљишту на којем су постављене разне препреке, уз ометања изазвана пуцњима, блеском, препрекама и сл. Симулиране су различите ситуације у којима се може наћи војник као појединац у саставу патроле, групе, одељења и вода. На тај начин повезују се тактички поступци војника са употребом оружја и развија навика за дејство у реалној ситуацији.

Ради симулације дејства супротне стране, на обуци се користе и тренажери, имитатори дејства ватре, хемијска средства на бази ЦС, ласерски обележивачи циља, индикатори и сл. ■

обучаване за неке војнополицијске задатке, пре свега контроле територије и успостављања реда у случају грађанских протеста.

Обука специјалних јединица војне полиције (укључујући и карабињерске и жандармеријске) намењених за борбу са специјалним снагама противника, противпобуњеничка и противтерористичка дејства је перманентна, практична и моделирана према реалним ситуацијама. Таква обука захтева постојање извесног војничког искуства и натпросечних физичких, здравствених и психичких способности. Зато се већина припадника тих јединица бира на основу конкурса. Потпуна обученост појединаца у специјалним јединицама добија се после континуиране обуке од годину дана, а јединице после две године. Специјалне јединице у целини, а тиме и јединице за борбу против специјалних снага, изводе службену обуку чија је карактеристика висок степен ризика. Ризичност обуке произилази из високог степена реалности стварне ситуације која је моделована и у тактичкој, ватреној и физичкој обуци. Употребљавају се и бојна средства – оружје, муниција, МЕС – чија је употреба сама по себи ризична; практично сва формацијска средства су уједно и наставна. Сматра се да коришћење правих формацијских средстава у вежбеним условима код војника ствара осећај сигурности и поверења у лично наоружање и опрему.

На основу сагледавања сопствене и иностране праксе и проведених истраживања у обуци војне полиције, постављени су основни правци даљег усавршавања борбене обуке у склопу „Модела ВЈ“:

– усавршавање програма гађања кроз планирање и извођење ситуационих гађања у тактичкој ситуацији измереној дејствима војне полиције;

– изградња вишенаменских полигона за обуку и извођење обуке на њима;

– константна, планска и усмерена извођења тактичких вежби комплет-

них јединица на земљишту и у реалним моделима;

– доградња и еластична реализација садржаја обуке војне полиције који се односе на тактику војне полиције. Како није могуће постићи да се у основној обуци (у потребној мери) савладају сви садржаји тактике војне полиције и родова КоВ, потребно је обуку, посебно професионалног састава, реализовати путем специјалистичких курсева;

– континуирана, осмишљена и разноврсна обука резервног састава и његова правремена замена.

Ради реализације наведених задатака предузете су и предузимају се организационе мере, пре свега, у руковођењу обуком, креирању одговарајућег плана и програма гађања војне полиције и обезбеђивању максимално реалних услова у току обучавања.

Руковођење обуком

Веома важан део јединственог процеса командовања свакако је руковођење борбеном обуком, а нарочито тзв. функционално (стручно) руковођење, за које су задужена лица која

■ *Постојање перманентног ризика није разлог за неизвођење обуке или њену импровизацију. Вежбе јединица војне полиције (од одељења до батаљона) моделују се према начелима употребе, уз настојање да свака буде проигравање једне од планираних (предвиђених) варијанти дејства. Да би се то остварило, посебна пажња посвећује се познавању начина дејства могућих противника, али и добром познавању зоне одговорности. Упознавање територије један је од важнијих задатака обучавања старешина војне полиције – од командира одељења до команданта батаљона.*

Најчешћи и вероватно најбољи начин обезбеђења реалних услова је извођење обуке на простору (земљишту) могуће употребе, на стварним објектима (насељеном месту, згради, порезном средству и др.) ноћу, по киши, ветру и другим неповољним метеоролошким условима. Људство се креће према правилима тактичке употребе, као и моторна, борбена и друга возила. Војници се, на пример, увежбавају у изласку и уласку из возила у покрету, при наглом заустављању возила или брзом стартовању и сл. Изводе се скокови са различите висине, са и без опреме и оружја, увежбавају падови, иначе врло присутни у пракси, и др. Све расположиво оружје и опрема уједно су и наставна средства. Наравно, бојна средства се користе у складу са постојећим прописима, уз најстрожу примену мера безбедности људства и окружења.

За тактичке поступке војног полицајца не постоје ваљани симулатори, мада то није случај са симулаторима дејстава противничке стране који се користе у обуци за гађање коришћењем филмских или видео-стрелана. Симулације у таквим стреланима верно дочаравају понашање противничке стране. Постоје и решења која даље одвијање сценарија (филмског или видео-снимка) везују за поступке и ефикасност стрелца. На пример, ако стрелац промаши циљ даљи ток се одвија по једном сценарију, а ако погоди циљ, на пример у ногу, биће приказан пад противника и његово понашање као рањеника. Велики број могућих варијанти прати и резултате рачунар зависно од дејства стрелца. Због тога би у перспективи било реално очекивати да се набаве најмодерније стрелане за обучавање. ■

Све акције војне полиције морају да буду добро испланиране, брзе и одлучне

обављају послове војне полиције у командама свих нивоа.

Усмеравање обуке путем инструкција, наређења, предлога, преношења обрађених искустава других јединица (наших и иностраних), семинара и стручних расправа, као и најсложенијих показних вежби које изводи орган за послове војне полиције од Управе безбедности Генералштаба Војске Југославије до бригаде, показало се изузетно корисним. Такав рад није мешање у надлежности команди у чијем су саставу јединице војне полиције већ обрнуто – испуњавање утврђених обавеза стручних органа и пружање помоћи командама.

У оквиру таквог рада посебно место имају наменске показне вежбе војне полиције и стручни семинари и саветовања о обуци и борбеној готовости јединица. На вежбама се проигравaju реалне, очекиване ситуације и демонстрира оптималан рад команди и јединица војне полиције.

Пракса да се једном до два пута годишње окупе најодговорније старешине војне полиције, као и старешине задужене за стручно руковођење војном полицијом, где се семинарски расправља о актуелним проблемима борбене обуке, организације и употребе војне полиције, показала се изузетно корисном. Поред размене искустава,

семинари су се потврдили као прилика за међусобно упознавање старешина и успостављање личне сарадње, што је у пракси довело до бржег и ефикаснијег рада по свим службама војне полиције.

План и програм – основа ефикасног руковођења

Основу успешног руковођења обуком и ефикасног оспособљавања војника и јединица војне полиције ВЈ за извршавање задатака пружа План и програм борбене обуке војника и јединица војне полиције у миру и рату.

Основна програмска одредница јесте, у правом смислу речи, искључење сваког шаблонизма. *План и програм борбене обуке је конципиран тако да буде само путоказ за рад у процесу борбене обуке*, јер ни један програм не може предвидети све могуће ситуације у којима се могу наћи појединци и јединице војне полиције. Оспособљавањем по датим садржајима добијају се основна знања и вештине које је потребно даље усавршавати у складу са условима и потребама. Зато је у реализацији садржаја из тактике војне полиције и специјалних дејстава наглашено да су поделе тема по питањима, као и времена по садржајима и вежбама, дате условно. Сваки командант бата-

љона и командир самосталне чете може и треба, према оцени стања оспособљености своје јединице да одреди конкретна питања за сваку тему (вежбу) и време њихове реализације.

Осим тога, предвиђено је да у другом периоду обучавања војника и јединица команданти батаљона и самосталних чета војне полиције могу да планирају и друге теме и вежбе или постојеће прилагоде конкретним потребама јединица и њихових задатака. Оваквим конципирањем инсистира се на максималној прилагођености обуке потребама одређене јединице, креативности и самоиницијативности старешина у обуци, што, као крајњи резултат, има добру мирнодопску а тиме и борбену праксу.

План и програм предвиђа и организовање и извођење посебних специјалистичких курсева посебно за снајперисте, руковоаоце одређеним сложенијим и значајнијим средствима. У реализацији обуке батаљона војне полиције извођење ових и других курсева заузима значајно место које ће у будућности, са вишим степеном професионализације, сигурно да има све већи удео у укупној обуци јединица. Оваква форма организације обуке посебно је изражена, а показала се и изузетно ефикасном у специјалним јединицама војне полиције.

■ На видео-снимцима о обуци војне полиције једне иностране армије у сузбијању грађанских нереда уочљиво је врло реално понашање маркираната. Они бацају камење, боце са запаљивом течношћу, петарде и сл. и, понашају се као прави демонстранти.

Припадници специјалне антитерористичке јединице француске жандармерије (GIGN) практикују, наводно, испљивање метака из пиштоља један у другог, са око четири метра даљине, у панцирни прслук како би стекли самопоуздање и поверење у колегу. ■

■ Обука у условима повишеног ризика не подразумева сталну опасност по живот, већ већу вероватноћу настанка повреда, услед могућег непридржавања прописаних тактичких радњи и поступака, мера безбедности и отказа техничког система који се користи. На пример, свако гађање носи ризик да неко из непажње окрене цев оружја изван правца гађања, према публици или да граната експлодира због неке скривене грешке у производњи. Вероватноћа да се то деси код обученог и психички здравог војника, уз примену свих предвиђених мера безбедности, екстремно је мала. У обуци са повишеним степеном ризика реч је о више фактора који утичу на ризичност ситуације независно од обучености војника (земљини и метеоролошки услови, карактеристике наоружања и опреме, тежина (сложеност) радње која се обавља и сл.). ■

Основна сврха ситуационих гађања јесте да оспособе војника да у неповољним борбеним условима тачно, прецизно и сигурно гађа. За разлику од већине осталих јединица Војске, војна полиција (као и граничне јединице) и у миру користи оружје; не само за обуку, гађања или вршење стражарске службе, већ и за извршавање других мирнодопских задатака – сузбијање криминалитета, обезбеђење лица и објеката, потражне радње, антитерористичке задатке и др. Зато и програм гађања мора да буде прилагођен и да одговори и таквим специфичним ситуацијама.

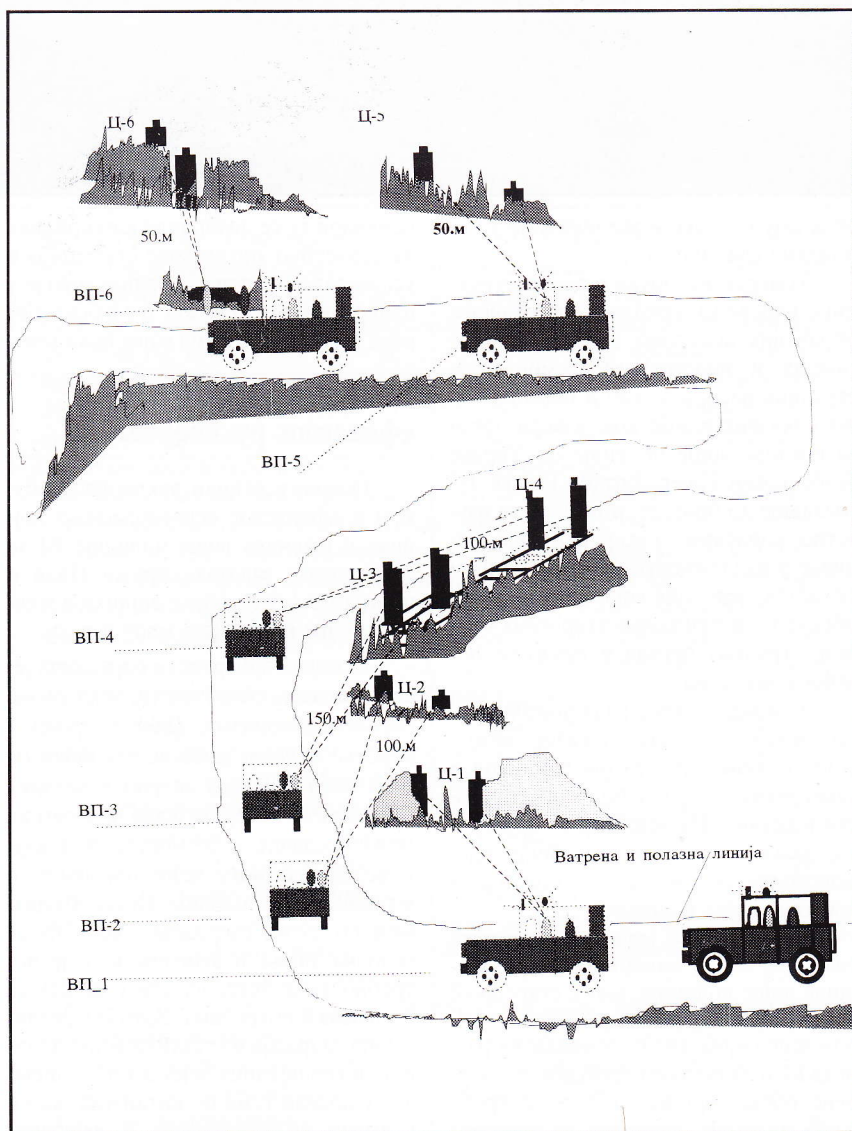
Ситуациона гађања и ефикасност

Иако је тешко предвидети сваку ситуацију у којој припадници војне полиције могу дејствовати из личног оружја, анализом се дошло до више објективних ситуација које су претворене у ситуациона гађања за све врсте личног наоружања која користи војна полиција. Гађања су веома динамична, тако да се креће или циљ или стрелац или оба. Стрелац се креће и напред, и назад, и у страну, и то на начин примерен тактици дејства. Маркирање циља прилагођено је конкретним техничким решењима стрелишних уређаја. Таква гађања предвиђена су за припаднике специјалних јединица војне полиције, али и за припаднике „опште“ и саобраћајне војне полиције, с тим да се критеријуми за гађања знатно разликују по специјалностима.

У току је верификација коначне верзије Плана и програма гађања јединица војне полиције који је уважио реалне захтеве при гађању, али и реалне могућности и безбедносне услове постојећих стрелишта и полигона где се гађања реализују.

Поред тога, показало се да је од виталног значаја одржавање кондиције свих војника и старешина у гађању личним оружјем. Да би се одржао ниво борбене оспособљености, сви припадници јединице, по завршеној основној обуци, проведу доста времена на стрелиштима. Без обзира на природу посла гађају најмање четри пута месечно, а поједине специјалности (на пример снајперисти) и чешће. Утврђено је да дуге паузе сигурно доводе до слабије ватрене оспособљености сваког појединца.

Пракса је да се контрола ватрене оспособљености обавља гађањем на различитим редним бројевима, укљу-

Ситуационо гађање аутоматском пушком из возила у покрету

чујући и гађања у ноћним условима, а поред стрелаца проверавају се и снајпери, нишанције пушкомитраљеца и други. На тај начин добија се реалнија оцена ватрене обучености, а показало се да се тиме интензивира и целокупна ватрена обука.

Реалност обуке

Принцип реалности у обуци припадника војне полиције примењиван је, вероватно, више него у другим јединицама рода пешадије. Један од проблема у његовом остваривању јесте безбедност људства. Иако је безбедност људи у извођењу обуке на првом месту, обучавање у условима повишеног ризика је неопходно. Средства која се користе у Војсци и тактички поступци су сами по себи потенцијално опасни, поготово ако се људство не придржава предвиђених норми. У рату се опасност вишеструко увећава, углавном због дејства противника. Да би војници ефикасно деловали и преживели у екстремно опасном и стресном окружењу, какво намеће рат, морају се још у миру привићи на такве услове. То није могуће без обуке у максимално могућим реалним ситуацијама.

Физичка припремљеност – основа успешног борбеног деловања

Планом и програмом борбене обуке јединица војне полиције обезбеђено је релативно довољно времена за реализацију физичке обуке. Међутим, за врхунску физичку припремљеност то време би могло бити и дуже. Основно питање је – како поред осталих предвиђених обавеза „пронаћи“ то време. Једно од често примењиваних и врло ефикасних решења је примењено физичко вежбање – вешто повезивање тактичких радњи са трчањем, вежбама снаге и борилачким вештинама током извођења опште тактичке и војнополицијске обуке. За припаднике специјалних јединица императив је да се и у слободно време индивидуално баве спортом у бројним клубовима у грађанству.

Захтеви за физичком припремљеношћу који се постављају пред старешине и војнике војне полиције релативно су високи. Иако Упутством о физичкој обуци није предвиђено, неопходно је да се од свих старешина војне полиције на дужностима командира одељења, вода, чете и батаљона обавезно захтева (и проверава) успешно (за оцену најмање врло добар) савлађи-

вање стазе са пешадијским препрекама. Захтев који се поставља пред јединице јесте да војници и старешине са комплетном опремом и наоружањем маршују пешице 20 km за мање од четири сата и да одмах, без одмора, изведу гађање или реализују неку војнополицијску радњу. На тај начин добијају се реалније оцене ватрене, тактичке и физичке оспособљености. У целокупној физичкој обуци највећи значај придаје се, свакако, општој физичкој припремљености и борилачким вештинама, нарочито у специјалним јединицама, али наравно и другим садржајима као што су верање, скијање, пливање и др.

Закључак

Креативно праћење и примењивање сопствених искустава, као и са знања о страним армијама, битно су допринели сталном одржавању високог квалитета борбене обуке војне полиције. Познавање и сигурно владање свим информацијама значајним за војну полицију на најбољи начин обезбеђују да стручни органи, задужени за послове војне полиције, сигурно и ефикасно руководе војном полицијом, укључујући и процес борбене обуке и квалификовано предлажу њену употребу.

Комбинацијом реално и еластично конципираног Плана и програма борбене обуке са хијерархијски организованим руковођењем, пре свега по линији функционалног (стручног) руковођења, омогућили су потребну динамику и реалност борбене обуке војне полиције. Од посебног је значаја што је на тај начин омогућено максимално учешће старешина у трупи у конципирању садржаја обуке, чиме до пуног изражаја долази њихова иницијативност и креативност. Такво стање у обуци се позитивно одражава и на рад старешина и свакодневним војнополицијским и другим задацима.

Реалност тактичке обуке војне полиције, у комбинацији са примењеним физичким вежбањем, у највећој мери је допринела постојећем високом нивоу њене борбене готовости. Применом новог програма ситуационих гађања битно ће се унапредити ватрена обука и утицати на укупно осавремењавање борбеног обучавања. ◆

Војна дела Јована Анђелковића

Циљ у рату

„Рат има свагда да постигне једну политичку цел коју постиже средством стратегијске цели, а ову средством тактичке цели“.

(Појмови из ратоводства, стр. 1–2)

Политички цел (закључак мира са извесним користима) постизава се долажењем до стратегијске цели (поништење или нађачање непријатеља) а ова се добија победама (или тактичким успесима и целима), и тако тактичка цел постаје политичко средство, за решавање политичких задатака“.

(Појмови из ратоводства, стр. 5–6)

„Цел ратна, предпостављена пред почетак непријатељства, често се мења у току времена и према постигнутим последицама“.

(Појмови из ратоводства, стр. 8)

Оружана борба

„Ратно средство, и ако се свагда једино, но ипак главно, то је борба. Већ у самом појму рата лежи, да све у њему појављујуће се радње воде свој постанак од борбе, тј. на њу се свде (...). Борба (битка и бој) је главна радња у рату“.

(Појмови из ратоводства, стр. 10.)

Ратна вештина

„Рат заиста има своју теорију, своју науку у смислу поуке. Но она не може да се свде у опредељена правила, не може да пропише систем, већ даје само упуте, напомене, начела, која вреде у много случајева, не у свима. Она није кадра да пропише поступак, пошто милијонска разноликост прилика има такође безбројна решења. Теорија показује само природу рата,